1945 оной февралиин
4
ВОСКРЕСЕНЬЕ
№ 23 (4659)
Сэн 20 мүнгэн

Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй ОБКОМОЙ ба УЛАН-УДЫН ГК-гэй болон БМАССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ОРГАН

Верховно Главнокомандалагшын *ПРИКАЗ*

1-дэхи Белорусска фронтын сэрэгүүдые командалагша
Советскэ Союзай Маршал ЖУКОВТА
Фронтын штабай начальник
Генерал-полковник МАЛИНИНДА

1-дэхи БЕЛОРУССКА фронтын сэрэгүүд амжалтата добтолгоёо үргэлжэлүүлжэ, ПОЗНАНЬҺАА баруугаар ба баруун-урдуур Германиин хилые гаталан гараад, БРАНДЕНБУРГСКА провинци тээшэ сүмэрэн ороржо, мүнөөдэр, январиин 31-дэ харгы замуудай томо узелнууд, немецүүдэй хамгаалгын газарай хүсэтэ түшэг тулгууриин пунктнууд болохо ЛАНДСБЕРГ, МЕЗЕРИТЦ, ШВИБУС ба ПЮЛЛИХАУ гэдэг городуудые байлдаатайгаар эзэлэн абаба.

БРАНДЕНБУРГСКА провинци тээшэ сүмэрэн орохо ба ЛАНДСБЕРГ, МЕЗЕРИТЦ, ШВИБУС болон ПЮЛЛИХАУ городуудые эзэлэн абахын түлөө болоһон байлдаануудта генерал-полковник КОЛПАКЧИ, генерал-полковник ЦБЕТАЕВ, генерал-лейтенант БЕРЗОРИН, генерал-майор ВЛАДИМИРСКИЙ, генерал-лейтенант ГЛАЗУНОВ, генерал-майор БАРИКОВ, генерал-майор ВОРОБЬЕВ, генерал-майор ДОБРОВОЛЬСКИЙ, генерал-майор СТЕЧИН, генерал-майор РОСЛЫЙ, генерал-майор ФИРСОВ, генерал-майор МУХИН, генерал-майор АСКАЛЕПОВ, генерал-майор ЕНШИН, генерал-майор ГОРБАЧЕВ, полковник ГАВИЛЕВСКИЙ, полковник КИСЕЛЕВ, полковник САВЧУК, полковник ВАСИЛЕНКО, полковник ГРИГОРЬЕВ, полковник ЗАЛИЗЮК гэгшэдэй сэрэгүүд, генерал-лейтенант КОНСТАНТИНОВ гэгшын морин сэрэгшэд; танкова сэрэгүүдэй генерал-полковник КАТЮКОВ, танкова сэрэгүүдэй генерал-лейтенант ШАЛИН, танкова сэрэгүүдэй генерал-лейтенант КИРИЧЕНКО, танкова сэрэгүүдэй генерал-майор ЮЩУК, генерал-майор ДРЕМОВ, полковник БАРАДЖАНЯН, полковник КОНСТАНТИНОВ, полковник ЖАРИКОВ, полковник ГУКЬЕНОВ, полковник ЖАРОВ, полковник КУЗНЕЦОВ, подполковник ТЕМНИК, полковник АНФИМОВ, полковник КОШЕЛЕВ, полковник УСАКОВСКИЙ, подполковник МОРГУНОВ, полковник СОЛОВЬЕВ, полковник БАРАНЮК, полковник ШЕМЯКИН, подполковник СЕКУНДА, подполковник СМИРНОВ, подполковник НОСКОВ, майор БАРАНОВ, майор СТЕПАНЮК гэгшэдэй танкистнууд; артиллериин генерал-майор КОРОБЧЕНКО, артиллериин генерал-майор БОДРОВ, артиллериин генерал-майор ФРОЛОВ, артиллериин генерал-майор КАМЕНСКИЙ, артиллериин генерал-майор СЕРЕДИН, артиллериин генерал-майор РОДИЧЕВ, полковник ДОМКРАЧЕВ, полковник СОБОЛЕВ, полковник КИРИЛЛОВ, полковник ЗАБЕЛЛО, полковник КОЛЕСНИКОВ, полковник БИЛЬЦИН, полковник КОБРИН, полковник КАЛЬНИЧЕНКО, подполковник КАРАИЧЕВ, подполковник АНАШКИН, подполковник АРТЕМЬЕВ, подполковник ШАПОВАЛОВ, подполковник СУМАРОКО гэгшэдэй артиллеристнууд; техническэ сэрэгүүдэй генерал-майор ШАПИРО, полковник САВЕЛОВ, полковник ХАРЧЕВИН, полковник БОРИСОВ, подполковник ТРАХТЕНБЕРГ гэгшэдэй сапёрнууд; полковник МАКАРОВ, подполковник ЗАХАРОВ, полковник КОЛОКОЛЬЦЕВ, подполковник ТУНИК гэгшэдэй хэлхээ-холбоошод шалгаржа гараба.

Иигэжэ түйлаһан илалтые тэмдэглэхын түлөө БРАНДЕНБУРГСКА провинци тээшэ сүмэрэн орохын түлөө болоһон байлдаануудта үлэмжэ ехээр шалгараһан соединенинүүд ба частьнуудта «БРАНДЕНБУРГСКА» гэһэн нэрэ олгожо, орденуудаар шагнагдахаар табиха.

Мүнөөдэр, январиин 31-дэ, 20 часта, манай Эхэ орноой столица МОСКВА болбол БРАНДЕНБУРГСКА провинци тээшэ сүмэрэн ороһон 1-дэхи Белорусска фронтын шэн габьяата сэрэгүүдтэ хоёр зуун хорин дүрбэн ехэ буугаар хорин дахин артиллериин буудалга хэжэ, Эхэ оронойнгоо үмэнэһөө салют-мэндэ хүргэхэ байна.

Онсо һайн дайшалхы ябуулгануудые хэһэнэй түлөө БРАНДЕНБУРГСКА провинцида сүмэрэн орохо байлдаануудта хабаадалсаһан Танай хүтэлжэ байгаа сэрэгүүдтэ БАЯРСХАЛАН ХҮРГЭНЭБ.

Манай Эхэ орноой эрхэ сүлөө ба бээе даанхай байхын түлөө болоһон байлдаануудта ами бэеэ үгэһэн геройнууд хэтэ мүнхэдөө алдаршаг!

Немецкэ булимтарагшад үхэжэ хосорог!

Верховно Главнокомандалагша
Советскэ Союзай Маршал И. СТАЛИН

1945 оной январиин 31.

Советскэ Союзай Маршал К. А. Мерецков

МАРТЫН 2-то

БУРЯТ-МОНГОЛЫЕ

сагаангвардеецүүд ба интервентнүүдһээ сүлөөлһэнһөө хойшо 25 жэлэй ой гүйсэхэнь

Абаһан уялгаяа аюунаар дүүргэе!

Ангуушадай бэлэг

Немецко-фашистска булимтарагшадые хайра гамгүйгөөр бута сохижо байгаа Улаан Армиингаа шэнэ-шэнэ амжалтануудаар урмашаһан Прибайкальска аймагай ангуушад гүнзэгы сахатай ой тайгада гаража, ангай арһа элбэг дэлбэгээр олзоборилжо, Улаан Армиин фондо ангай үнэтэ арһа оруулжа байнад.

Хамаг гэжэ тосхоной ангуушан Николай Шангин гэгшэ хоёр булга, мүн тэрэшэлэн ангуушад Ф. Истомин, Е. Воротников, И. Чумаков, С. Кириллов, М. Чухломин гэгшэд обороной фондо нэгэ-нэгэ булганай арһа тушаагаа.

Аймагай олонхи ангуушад үбгэд ба Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай инвалидууд байбашье һаа, өөрынгөө даалгабаринуудые 200—300 процент хүртэр дүүргэнэд. Мүнөө районторой 1945 оной 1-дэхи кварталайнгаа түсэб 150 процент дүүргээд байна.

Бурят-Монголые сагаангвардеецүүд ба интервентнүүдһээ сүлөөлһөөр 25 жэл болохо ойн үдэртэ квартальна түсэбөө 200 процент дүүргэхэбди гэжэ уялга абабад. Абаһан уялгануудаа нэрэ түрэтэйгөөр дүүргэжэ, алдарта ойе хүндэтэйгөөр угтахамнай найдамтай.

А. Якушев, „Заготживсырьевой“ Прибайкальска райконторын директор.

Колхознигуудай агрономическо-зоотехническэ һуралсал тухай

Республикын колхозуудаар полевой хүдэлмэри үни дүүрэжэ, олонхи колхоснигууд колхозно центрнүүдтэ сугларжа, хабарай тарилгада бэлэдхэхэ хүдэлмэриие хэжэ байна. Мүн тэрэшэлэн мал ажал дээрэ хүдэлмэрилдэг колхознигууд бригада болон фермэнүүдэйнгээ центрнүүдтэ буужа, малайнгаа үбэлжөөлгые үнгэргэжэ байха юм.

Эгээл иимэһээ колхознигуудые агротехникын ба зоотехникын һургаалнуудтай үргэнөөр танилсуулхада таатай саг болоо. Хаана колхозуудай правленинүүд болон партийна эхин организацинууд энэ шухалые шухала асуудал тушаа анхарал оролдолгонуудаа хандуулнаб, тэндэ колхознигуудые агрономическо-зоотехническэ һургаалнуудтай танилсуулха хүдэлмэри муу бэшээр ябуулагдана.

Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организациин үүсхэлээр зоотехникын һургаалтай колхознигуудые танилсуулха кружок байгуулагдаад, энээ имагта мал-ажал дээрэ хүдэлмэрилдэг 16 эмэгтэй колхознигууд эдибхитэйгээр һуралсажа байна. Тус кружогой занятиие колхозой зоотехник хүтэлбэрилнэ. Эдэнэрэй занятинь дулаан ба гоё һайханаар шэмэглэһэн уншалгын байшан соо болоно. Эндэ ород ба бурят хэлэн дээрэ зохёогдоһон малажалай түрүүшүүлэй баян дүй дүршэл тухай хэлэгдэһэн номууд элбэг дэлбэгээр табигданхай.

Манай республикын колхозуудаар иимэ һуралсалые эмхидхэхэ бүхы аргаболомжо бии. Хүдөө нютагуудаар хамта дээрээ 157 агрономууд хүдэлмэрилжэ байна. Энэ ехэхэн хүсэн гэжэ! Тиимэһээ эдэнэрэй хүсые бүринөөр хэрэглэжэ, үргэн олонхи колхознигуудые агрономын һургаалтай танилсуулха угаа шухала. Энэ хүндэтэ үүргэнүүдые бэелүүлхын түлөө партийно-советскэ болон комсомольско организацинууд гол анхаралаа хандуулха уялгатай. Иигэжэшье партиин обком бидэнэрһээ эринэ.

Тэрэнһээ гадна, энэ шухала зорилгые дүүргэлтэ болгохо хэрэгтэ нютагуудтахи партийно-советскэ организацинуудта хүдөө нютагуудтахи культурно-гэгээрэлэй эмхи-зургаанууд халуун туһаламжа үзүүлхэ үүргэтэй. Түүхын түрүүндэ, улаан булангуудай, уншалгын байшангуудай болон колхозно клубуудай хүдэлмэринүүдые энэ зорилго бэелүүлхын түлөө шэнэдхэн байгуулха угаа шухала.

Һаяхан ВКП(б)-гэй обкомой бюро болбол герасимовска хүдэлөө хаа-хаанагүй һайжаруулха тухай хэмжээ-ябуулганuудые хараалһан тусхай шиидхэбэри баталһан байгаа. Тиимэһээ энэ хүдэлмэри тушаа кружогуудай занятинууд дээрэ шухала анхаралаа хандуулха ёһотойбди.

1945 оной үбэлэй үедэ манай колхознигууд агрономиин ба зоотехникын һургаалнуудтай гол түлэб танилсажа, малай үбэлжэлгые, хабарай тарилгые жэшээтэ һайнаар үнгэргэхэ бэзэ гэжэ найдагдана.

БААТАР

Ж. ПАГБАИН

(НЭГЭ ҮЗЭГДЭЛТЭЙ ЗУЖЭГ)

Хабаададаха нюурнууд

Сэбжээ—үбһэшэнэй бригадын тогоошо хүгшэн.
Баатар—фронтовик, Сэбжээ хүгшэнэй хүбүүн.
Долгор—Баатарай инаг басаган.
Гэмаа—Долгорой хани басаган.
Дондок—фронтһоо бусажа ерэһэн колхозой почтальон.

Зунай сэлмэг халуун үдэр. Дондок витринэдэ «Бурят-Монголой Үнэн» хадана.

Сэбжээ (майханһаа табагтай эдеэ бариад гараха зуураа) Шамайе харахадам нюдэндэм ямаршье урихан гээшэбши даа, хүбүүнһээм бэшэг үгы гэнэ гүш?

Дондок. Ерээгүйл даа, Баатар һаядаа бэшээгүй алтай?

Сэбжээ. Шархатабаб гэжэ бэшэһэер үгыл даа, ерээ һаа шам шэнги нигэжэ ябаха байгаал даа. Сай уугыш, хүлшни һайн гү даа? (Сай аягална).

Дондок. (хүгшэнэй хажууда ерэжэ). Хүсэд һайн боложо байна. Һайн байна гүт, тогоошон болоод байхадаа ядалданагүй гүт?

Сэбжээ. Һайн байнхайб, хэншье тогоошон боло гэжэ албадаагүй, өөрөөл ерээд хүдэлөө болюжо байнаб даа, колхоздомни туһа болог гэжэ.

Дондок. Тон зүб, болоо байнат. Мүнөө үедэ ехэл туһа гээшэ даа. Байза би хоёрдохи бригадада ошожо газетэнүүдыень үгөөд ерэхэм, хүгшэн абгай! Эдэ хоёр бэшэг Гэмаа Долгор хоёрто дамжуулаарайгты.

Сэбжээ. Эдэш хаанаһаа, хэнһээ ерэһэн бэшэгүүд бэ?

Дондок. Ятараа һонирхон һурабат?

Сэбжээ. Баатарай дайнда ошоһонһоонь хойшо элэ хоёршни намда һеэл урихануул, эжы, эжы гэлдэдэг болоогшо, тиигээд һураанаб даа.

Дондок, Зүб һурабат, хүгшэн, Долгорой хүбүүн танай ашатнай болохо бэшэ гү?

Сэбжээ. Харил даа, таамагаар тухайлдагби, адлихан шэнги байгаа юм. Бээ хүлһэнэйнь үнэр хангал гутахалжа, тон адлихан барһан лэ даа.

Дондок. Теэд Гэмаа юундэ эжы гэхэ һэн хаб даа.

Сэбжээ. Хари, эжы, эжы гэжэ ябажа гүйгөөд, миил тархиим эрьюулжэрхидэг, али шамайе хайрлаад тиигэдэг юм гү даа.

Дондок. Гайхалтайл юм байна. (Гэмаа холоһоо дуулана).

Уулын модэной пабшаһанда
Уянгалдаг ямархан хухы
гээшэб?

Дондок. Хэмнай имэ гоёор дуулнашабаб?

Ухаанхан зүрхэндэм мартагдаагүй
Ушардаг ямархан ёһо гээшэб?

Сэбжээ. Үбһэшэнэй оролгоһоо еробо ха, эдэ хоёр бэшэгүүдээ алиниинь хэ днь үгэхэбиб?

Дондок. Дундуураа нугалаатайень Долгорто, нугалаагүйень Гэмаата үгөөр ягты (майханай һүүдэртэ ошожо һуугаад, сумк сооһоо газетэнүүдые гаргаад табина).

Гэмаа (гар тарчуур барихан ерээд). Эжы... (Дондогые хаража сошон) Сэбжээ хүгшөөхэйхэн!

Сэбжээ. Эжымнай яаһам? Юундэ Сэбжээ хүгшөөхэйхэн болобобиб?

Гэмаа. Һө... ясагаана гээшэбта даа?

Сэбжээ, Ясагаагнабиб, өөрөө ясагаанаш?

Гэмаа. Хүдэлмэришэмнай оролгодоо орохэдоо һамшахабди, сайемнай асаржа үгэгты гэнэ.

Сэбжээ. Сай бэлэн даа, абаашажа үгэхэдэ болохо (майханда ороно).

Гэмаа. Ягаа халуун үдэр гээшэб, ангашабаб.

Дондок. Ангашаба гүш, сай хэжэ уугыш даа.

Гэмаа. Һө... мэндэмнай яашооб? (сай хэжэ ууна).

Дондок. Мэндээ! Мэндэ! Эндэ бэ андаба гээшэлби, хүлисыт! (һуумгашаа дохино).

Гэмаа. Хүниие ёгтолжо мэндэшэлдэггүй, хүндэлжэ мэндэшэлдэг юм.

Дондок. «Ухаанхан зүрхэндэм мартагдаагүй ушардаг ямархан ёһо гээшэб»,—гэжэ дуулахадаш энгэжэ, хүлеэжэ һуугаалби.

Гэмаа. Һэ... энгэжэ хүниэ һуухаар та ягаа һөөл хүн гээшэбта?

Дондок (ёгтолон дуулана).
Бодолоо нэгэдэхын хажуугаар
Болихом гэхэдээ яана гээшэбши даа.

Гэмаа. Һө... хэн шамтай бодолоо нэгэдэжэ байгаа юм.

Дондок. Нэгэдэхээр лэ болоод байнаш... Гэмаахан! харана гүш? (Витринэ заажа), тэрэ «Үнэн» дээрэ шамайе ударник гэжэ бэшээд байна ха юм.

Гэмаа. Һэ... танай мэхэдэ ороггдохэгүй ха.

Дондок. Үшөө үнэншэхэгүйбши? (Гүйжэ ошоод витринэ тээшэ татана).

Гэмаа. Саашаал даа, шалтажа байжа, юу хүниие тэбэреэд абанаш?

Сэбжээ (майханһаа корзинко соо хэһен тоһо, хилээмэ бариад гарана). Наанатты, үхи хүүгэд болоо гүт? Зуухым бү эбдэгты!

Дондок. Хүгшэн, хэшээгты! (Гэмаада) Байтараал ерэхэб, хүлеэжэ байгаарай, баяртай! (Ошоно).

Гэмаа (Дондогой хойноһоо). Долоо уулын саагуур тонилоорой. Ошохош харагдаад, ерэхэш бү харагдаг.

Сэбжээ. Гэмаа, шамда бэшэг бии һэн (хоёр бэшэг гаргаад, нэгыень үгэнэ).

Гэмаа. Һү... хаанаһааб, хэнһээб? Үгы та!..

Сэбжээ. Хэнһээ ерээб—һүүлдэ хэлэжэ үгөөрэй, бари.

Гэмаа. Тэрэтнай хэнэйб? Харуулагты даа!

Сэбжээ. Болиниш, яахашниб?

Гэмаа. Гаршагынь—газаа тээхиинь харуулыт даа.

Сэбжээ. Үгы, үгы, газаахиинеьшье, юуеньшье харуулхагүйб, эзэндэнь тушаажа үгэхэ ёһотойб (гүсэтэй сай корзинко хоёроо бариад ошоно).

Гэмаа (бэшэгээ түргэн задалжа уншана). «Дайнда һайн ябаһанайнгаа түлөө амаралта абажа, гэртээ бусабаб, июлиин тэнгээр гэртээ хүрэхэб, эжыдэм дуулгаарай. Гэмаа бэшээ һэн...—Энэш намда бэшэл, Долгортол... хүгшэн һэлтүүлжэ үгэбэ ха юм (бэшэгээ уншана).—Гэмаа бэшөө һэн, шамайе хүбүүтэй болоо гэжэ, намайешье тоохоо болёо хүн аабзаш даа. Гэмаа һайн байдаг гү? Тэн шухала хэрэгтэйб. Ушартараа баяртай. Баатар».

Намда тон шухала хэрэгтэйб гэжэ бэшэнэ, юун байгаа гээшэб?

Долгор (ехэ сухалтай гүйжэ ерээд). Бэшэгым абаа гүш? аса наашань!

Гэмаа. Долгор, хэшээгыш! Бэшэгыш мэдэнгүйгөөр задалжархёоб (үгөнэ).

Долгор. Мэдэнгүйгөөр.. Мэдэжэ байгаад зорёон уншабаш (бэшэгээ уншана).

Гэмаа. Хүгшэнэй шинии бэшэг гээд үгэхэдэнь ойлгэмторгүй задалжархёолби даа.

Долгор (бэшэгээ заажа). Аа... хоёрой хоорондо хоб зөөжэ бэшэдэг байгаа ха юмши, хүбүүтэй болоо гэжэ юундэ бэшээбши?

Гэмаа. Хүбүүтэй болоолхадаш бэшөө бэзэб.

Долгор. шамда юунтэ байгааб, хүбүүтэй болоо болоошгүй хадам, хүнһөө хүбүүтэй болоо гэжэ бэшэһэн байгааш!

Гэмаа. Хөн шүдхэр шинии хэнһэз хүбүүтэй болоһые адуулжа ябааб.

Долгор. Адуулжа ябаагүй хадаа юундэ бэшээбши, Баатарта һанаархашоод, хүниие элдэбээр бэшэнэ гүш?

Гэмаа. Долгор ягаабши, галзуураа гүш, элүүр гүш даа? Би шамайе Долгор гэжэ танихаа болёод байнаб, бэшэгым үгыш!

Долгор. Бэшэгыш үгэхэгүйб, Баатарай ерэхэдэнь өөртэнь үгэхэб.

Сэбжээ. Баатарай тухай хэлсэнэ гүт, бэшэг ерээ гү?

Гэмаа. Энэ Долгор бэшэгым үгэжэ үгэнэгүй.

Сэбжээ. Долгор, юундэ үгэхэгүй болоо хүмши, үгыш!.. Гэмаа гэмтэй бэшэ, һэлтүүлжэ үгэһэн би зэмэтэйб.

Долгор. Гэмаал гэмтэй, минии бэшэг мэдэжэ байгаад уншаа.

Сэбжээ. Гэмаа гэмгүй, би гэмээ эдлүүжэб, үгэ тэрэ бэшэгынь. Хэрэлдэжэ байха саг бэшэ, ажалдаа гарагты! (Витринэ тээшэ заажа) тэрэ саанатнай, та хоёрые ударник гэжэ бэшээд байна, тиихэдэнь харюуданьурланьошоод хэрэлдэжэ байхат (галай хажууда һууна).

Долгор. Аба саашань! (Бэшэгынь хаяжа үгөөд, майханда ороно).

Гэмаа («Үнэн» хаража). Һү, Долгор, ерыш! Бидэ хоёрой зураг байнал, үбһэхуряалгада нормоёо 120 процент дүүргэдэг гэжэ байна... 120... багал даа, үшөөл үлүүсэ хүдэлхэ байна (ошоно).

Сэбжээ. Долгор! Ши юундэ майханда оробош, хуряалгадаа гарыш, Гэмааш гараба ха юм. (Майханай үүдээр шагаажа хараад) ши юундэ уруугаа харгад хэбтэшэбши, намда эрхээ гүш? (Долгорые аргалажа), хэнһээ бэшэг абаабта даа?.. Һэ... хэлэ амагүй болоо юумэ аабы (галай хажууда ерээд, дахин һөөргөө ошожо, майханай үүдээр шагаагаад, зөөлэхэнөөр) Долгаар! Тугаарай юун Баатар тухайгаа арсалданхай һэмта даа?... (Сухалдажа) хэлэтэй аматай юумэ һаа дуугархада яаха юм... Хуряалгадаа гара саашаа!.. (Галай хажууда ерэжэ) байза эдеэгээ хэхэ... Түлишэдэ ошохо байнам, биил зэмэтэйб, халагниш халаг даа, юун гайгаа татажа ерэһэн бэшэгүүд бэ,

Ажалдаа һайн ябаһан хоёрые хэрэлдүүлжэ, эбтүй болгобоб, ажалынь һамшуулхам гээшэл даа. Халаг даа, хайран хара тархяа хара уһа уруу хэбэб (гэмэрһээр ошоно).

Долгор (майханһаа гараад). Юу хэбэ гээшэбиб? («Үнэн» ошожо харана). Зүб... Гэмааһаа үлэжэ ябахагүйб, Гэмаатай мүрысэхэ ёһэтойб (гэнтэ зүүн тээшээ хаража) Баатар!!! (Майханда гүйжэ ороно).

Баатар (майханай үүдээр халта шагаагаад, иишэ тиишээ хараашалан, галай хажууда ерэжэ, тамхи аһаагаад) хүн ябана гэжэ хараахамнайб, үгыл... һэ, разведкэдэ ябаһан шэнгил. («Үнэн» ошожо харана). Долгор Гэмаа хоёр байнал, ямар һонин гээшэб, бэрхэнүүд байна. (Майхан тээшэ ошоно). Эжые эндэ гээ һэмнай, үгыл. (Майханда ороно). (Долгор майханай буруу үүлээр гараад, майхан тойрожо гүйнэ).

Баатар (Долгорые эрьюулжэ хүсөөд). Долгор гүш? Намһаа юундэ зугадаабши, танинагүй гүш?

Долгор. Тапяад юу хэхэбиб?

Баатар. Юу хэлэнэ гээшэбши, хадамда гараагүй аабзаш?

Долгор (уйлана). Хүнһөө хүбүүтэй болоһон намаар яахашниб.

Баатар. Юун гэнэш, хэнһээ болообши?

Долгор. Хэнһээ болоо һэн[illegible], өөрөө һайн мэдэжэ байгаал, Гэмаада юундэ бэшээбши, тэрэш хүлеэжэ ядажа байна, ошыш тэрээндээ.

Баатар һа-һа... Юун Гэмаа, Гэмаа гэмтэй бэшэл... Тэрэмнай үнэхөөр минии хүбүүн гү?

Долгор. Ятараа хүбүүгээ хүнэй болгожо ядаабши, намда дурагүй хадаа шалтагаа бэдэрээ хүн аабзаш, Гэмаада юундэ бэшээбши.

Баатар. Һа... һа... Гэмаатай, бидэ юрэ нүхэрэй талаар бэшэлсэдэг байгаалди. Һа... һа...

Долгор. Ятараа өнеэгээ хүмши, шамда энеэлэн, намда ханяадан (уйлана).

Баатар. Һа... һа... уйлахаяа болиниш, уйлажа байха саг бэшэ, хойно дайн, эндэ хуряалга, хэжэм уйлаарайш, ямаршье ханяадан болохогүй. Манай хүбүүн хаданьбэшэхээ ягаа хүмши.

Долгор. Этигээгүй һаа дурынь харыш (үгэнэ).

Баатар (дурынь хараад). Һү... энэ минии хүбүүн гээшэ гү, ямар томо хүбүүн бэ... Гэмаа һая бэшөө һэмнай. Минии бэшэ гэжэ һанаалби, хамарханиинь минии... нюдэниинь шинии вюдэ һажаагаа (дурынь таалаад) абахадам болохо гү?

Долгор Минии хүбүүн гэжэ хүсэд таняа хадаа өөрөө мэдыш.

Баатар. Гэртээ хүрөөд һайн таалахаб. (Кармандаа хэнэ). Энэ эжымни хаана гээшэб? Эжыгэ ехээр харахаа һанашооб.

Долгор. Түлишэдэ ошоо, сагтаа ерэхэ, хүлеэ.

Баатар. Гэмаа хаанаб?

Долгор. Эндэ, энэ наһандаа хэрэлдээгүй аад лэ, энэ үдэр хэрэлдэбэб.

Баатар. Юундэ?

Долгор Бил буруу хүн аабзаб, шамда дуратай дээрэһээ тиигээб.

Баатар. Шамда сэхынь хэлэхэб, дурлажа шадахагүй аад жүтөөрхэжэ шаданаш.

Долгор. Алиеньшье шадагшагүйб.

Баатар. Дуран, жүтөөн гээшэ хүн бүхэндэ байхал юм бээз, теэд юушье мэдээгүй аад, хүн тага янтага гэжэ байхала туһа болохогүй, харин һаад түбэг болохо.

Долгор. Тон зүб, аяар холоһоо—дайнһаа ерэхэдэшни иимэ муу муухайгаар угтажа байһандаа Гэмаа та хоёрой урда тон ехэ зэмэтэйб гэжэ үгөөэ үгэхэ байнаб.

Баатар. Гэмаала дэмы һэжэл түрөөш, би буруүб гэжэ хэлэхэ ёһотойш. Гэмаа холо намда бэшэдэг байгаа. Дайнда ябахада хэсүү хүндэ сагууд ушардаг юм. Нютагай һониниие дуулажа ябахадаа сэдьхэл тэгшэ, хүл хүнгэн, зориттой дайлалдадаг юм, би тон ехэ баярые хүргэхэ ёһотойб, дайнда минии нүхэсэһэн хүбүүндэ бандероль, посылкануудые эльгээдэг байгаа, фотокарточкаа үгөһэн байгаа.

Долгор. Тэрэнь ямархан хүбүүн бэ?

Баатар (фотокарточка гаргажа). Намаар фотокарточкаая эл[illegible] гээгээ, намайе тон һайнаар Гэмаатай танилсуулаарай, дайгаа дууһаад гэрлэхэбди гэжэ захяа һэн. Зохидхон зантай, бурят дээдэ һургуулитай орденоносец хүн.

Долгор. Лейтенант, сэбэрхэн хүбүүн лэ.

Баатар. Гэмаа зүбшөөхэ байха, ехэ дуратайгаар бэшэдэг. Ши намтай байхадаа дахин иимэ жүтөөнэй ябадал гаргахагүйш. биш хараһан басагадтаа бэшэжэ ябадаггүй хүм.

Долгор Энээнһээ хойшо болёоб гэжэ тангаригаа үгэхэб.

Баатар. Энэ ягаа олон бухаг нүүдые табяа гээшэбта? Дайнда бидэнэр немецүүдые нигэжэ олоор алаабди. Үглөөдэр ерэжэ һурилэлсэхэб.

Долгор. Энэ Дондок гүйлгэжэ ерэбэл, шамда ерөбэ ха, үгы ши хаанаһаа гэнтэ гаража ерээбши?

Баатар. Энэ хоёрдохи бригадада ерээд, таниие эндэ гэжэ дуулаад ерээб.

Дондок (гүйжэ ороод). Баатар! Ягаа удаан болообши, нүхэршни хүлеэжэ ядажа байна.

Баатар. Сагтаа ошохоб.

Дондок. Гэртээ ерээ хадаа хэжом хөөрэлдөөрэйгты, ябахам.

Долгор. Хаана яараабши, байгыш.

(Үргэлжэлэлынь гурбадахи нюурта).

Баатар зүжэгэй түгэсхэл

хинниинь хоёрдохи нюурта).

Дондон. Түрүүлэгшэмнай Баатарые ерээ гэжэ дуулаад, хүхин баярлажа байнал. Арюун ӧйда баатарай хүсэ шарай хаулжа, Эхэ оронойнгоо Улаан тые үргэжэ, бурят арадай нэрэ ӧлүүлжэ, илалтатай шалгаржа ӧһэн Баатараа колхозоорӧо угха ёһотойбди гэжэ шамайе итр альгээбэ.

Баатар. Энэ халуун хүдэлмэин үе соо...

Дондон. Тиигэжэл бү хэлэ, ӧмhаа бэлэхэ намайе уттаhан рмэл. Манай колхоз хабарайн тарилта болоод, үбhэхуряалнгаа түсэбые үлүүлэн дүүргэ, амжалтатай hайнаар ябайнгаа түлөө Верховно Сове Президиумэй тогтоолоор Хүнлэй грамотаар шагнагдаа н. Шалгаржа ерэhэн Баатараа таха ажалай амжалтатайбди.

Долгор. Тиигээ hаа яба түргэн.

Дондон. За (ошожо ябатараа хин бусаад), али түрэ угтам хоёрэо, мурынь ганса, нэгэулжэрхихэмнай гү даа?

Долгор. За—за, яба түргэн, он юумэ бү шаша.

Дондон. Харил даа, hаатуулжа байна хаб, ябахам (ошожо ябатараа дахин бусаад) хүлисэгты!.. Зай, энэ үдэшын, шэнэ гэрэй наадан дээрэ уулзахабди. Баяртай!

Баатар. Тиигүүжэмди, үгэдэ бэрхэ, юумэ hанажа ядахагүй шолмэл хүбүүн даа.

Дондон (мориндоо мордоод, дуулаhаар гүйлгэжэ ошоно)

Шулуун гангатай харгыдаа
Шуран соёроо боро улаахан,
Шудалаад ябаhан шамахандаа
Шунан байнал минии зүрхэн.

Баатар (Дондогой хойноhоонь хаража). Урдань энэ харгыгаар, жороо хатарые табилуулагша бэлэйб. (Дондогэй холоhоо дуулаhан аянта доро дуулана)

Шудалаад ябаhан шамахандаа
Шунан байнал минии зүрхэн.

(Долгорые тэбэрижэ таалана).

Сэбжэд (бургааhа тэбэроэд, ерэжэ ябатараа, Баатар Долгор хоёрые гайхан хаража зогсоно).

Баатар (Долгорые таалажа байhанаа болёод). Гэрлөө гүбди?

Сэбжэд (шантаар). Гэрлэгты, гэрлэгты, яагаа бэрхэнүүдбта (Баатар Долгор хоёр эшэн энеэлдэнэд).

Баатар. намайе танинагүй гүт?

Сэбжэд (сошон хаража). Хэмши даа?

Баатар. Эжы! Эжы!! Эжы!!!

Сэбжэд тэбэрижэ байhан бургааhаяа, гэнтэ сасан хаяжархёод). Хүбүүмни! Хүбүүмнии!! Баатар бэеэрээ байжа байбалши! (Гүйжэ ошоод, Баатарые тэбэрижэ таалана). Шархатааб гэжэ бэшээ hэмнэйш, бэешни hайн гээшэ гү? (Тархиhаань хүлдэнь хүрэтэр харана).

Баатар. hайн, hайн. Хэды дахин шархатаад, эдэгэдэг байгааб.

Сэбжэд. Энэ энгэр бэеэршни жэрылдэн ялайлдааша юунууд гээшэб?

Долгор. Медаль, орденууд гээшэ.

Сэбжэд (Баатарые дахин тэбэрин таалажа). Зүб, бэрхэш хүбүүм! Бага балшарташ дэмы мансылаагүйб, дэмы Баатар гэжэ нэрэ үгөөгүйб.

Баатар (эжы Долгор хоёрӧо тэбэрижэ). Хорото дайсанаа даража, Улаан Сэрэг мандаг!.. Дайнай hүүлээр жаргалта байгал ерэхэ. Хамта жарган hуухабди!

Хүшэгэ.

Цэдэн Галсанов.

Хулеэжэ бү яда

I

...агхан дурыеш зүрхэндөө хүбаажа
...ржэн наhандаа баатарлиг болооб.
...лүү аялгыш зүүдэндээ дуhаажа
...рхэг дайсанаа иладаг болооб.
...нгхэн жорооем алуунтань бү табиг,
...ежэ бусахам ойротоо байна.
...элхэн гансамни, хүлеэжэ бү яда,
...гэжэ шамаяа тэбэрхэм байна.

II

...дэнэйш үhые зүрхэндөө шэнгээжэ,
...этэй хүбүүндээ эсэгэнь болооб.
...ргүйхэн hүнииеш зүүдэндээ тэнсэжэ
Немецхэн дайсандаа вэбүүтэй болооб.
Дураhан гансамни хүлеэжэ бү яда,
Дууhажа бусахам ойртоо байна.
Дабтамал hэлмээ хоймортоо хуряажа
Духаряаеш барьяд ооохом байна.

III

Байталхан тунгалаг нюгагтаа бусажа
Байлдаанай шэрүүе хөөрэхэ болооб.
Баяихан сэнтэлиг колхоздоо бусажа
Баатархан солоёо нэрэлхэ болсоб.
Баатархан гансамни, хүлеэжэ бү яда,
Бусажа ерэхэм ойротоо байна.
Байлдаанда шалгарhан үнэншэ гараараа
Барижа хүзүүлэд таалахам байна.

Дайшалхы танк байгуулгада

Бурят-Монголые сагаангвардеенууд ба интервентнүүдhээ сүлөөлhэнhөө хойшо XXV жэлэй ...э зорюулан колонно танк ...гуулха үүсэлые республикын ...ы ажалшад халуунаар угтажа, мүнгэн зөөри ба үхэр мал ...улжа байна.

...аатар Улаан армиингаа арьяа... дайсаниие өөрынь газар дээ... өөсэлэн хюдажа ябаhандань ...ашаhан ажалай фронтын тү... патриодууд Улаан Армиингаа ...иин дээрэ илалтын тут ман...лха хэрэгтэнь юугээшье гамнахагүйбди—гэжэ мэдүүлнэд.

Кабанскын аймагай «Красный партизан» колхозэй член, Эсэгэ ороноо хамгаалгын агуухэ дайнай фронт дээрэ хүбүүгээ алуулhан Иннокентий Яковлевич Поплевин колонно танк байгуулгада нэгэ буруу оруулба. Мүн энэ колхозэй бригадир нүхэр Егор Афанасьевич Суворов гэгшэ үнеэ оруулаа.

Хориин аймагай Удын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой моринной товарна фермые даагша нүхэр Бардуев 5.000 түхэриг, колхозой бригадир нүхэр Доржиев 3.000 түхэриг эрүүлбэ.

Мүн тэрэшэлэн колонно танк байгуулгада комсомолецууд ба залуушууд ехэ эдибхитэйгээр хабаадалсана. Посольско загаhанай заводой залуушуул-комсомолецууд өөhэдынгөө хүсөөр концерт-наада гаргажа олоhон 10.000 түхэригөө эрүүлбэ.

Иигэжэ республикын түрүү патриодууд республикынгаа алдарта XXV жэлэй ойдо зорюулан баатар Улаан армидаа туhалжа байнад.

Улаан тугта цехынхид хэлэhэндээ хүрэжэ ябана

...дарта ойдо дашарамдуулан ...публикын правительство бэ... ВКП(б)-гэй Обкомой бүхы ...публикын ажалшадта хандажа бэшэгые халуунаар угтажа ...(33) Улаан тугта зэд шудха... цехынхид абаhан социалис... ческэ уялгаяа амжалтатайгаар ...гэжэ ябана.

...ус коллективэйхид социалис...ческэ уялга абахадаа январиин ...эб 105 процент дүүргэхэ, ...адаг продукциингаа шанар ...шэлүүлхэ, голоодоhо гаргахагүй ...э тобшоор хараалhан байгаа. ...эдэнэр мүнөө хэлэhэнээ хү... байна. Январь hарынгаа хоёр декадын түсэб 104 процент дүүргээ. Гаргадаг продукциин шанар hайжарhан ба голоодоhо гаргаха ябадал усадхагдаhан байна.

Үргэнөөр дэлгэрhэн социалистическэ мүрысөөндэ цехын түрүүшүүл үдэр бүхэндэ ажалай үндэр бүтээсэ түйлажа ябанад. Формовщик нүхэр Богинский даалгабарита нормоёо 230 процент, обрубщица нүхэр Диянова —400 процент, зэд хайлуулагша нүхэр Григорьев—200 процент дүүргэнэ.

Нүхэр Ю. Елекушев мастерай улаантугта бригада цех соогоо түрүүлжэ ябана. Энэ бригада январь hарын хоёр декадын түсэб 107 процент дүүргээ. Мүн тэрэшэлэн нүхэр Теплицкий гэгшын слесарьнуудай бригада ажалаа жэшээтэ hайнаар ябуулна. Шухала даалгабари абахадаа ходоо болзорhоонь урид дүүргэнэ.

Иигэжэ Улаантугта цехын коллективэйхид республикынгаа алдарта ойе ажалай амжалтануудаар угтажа, Верховно Главнокомандалагша Советскэ Союзай Маршал нүхэр Сталиная өл гээгдэхэ бэшэгтэ гараа табиха эрхэ олохын түлөө тэмсэжэ байна.

С. ТОПОВСКИЙ.

Адуу малайнь байдал амгалан бэшэ

Адуу малай үбэлжэлгэ болон түл абалгые гарза гайгүй эрхим hайнаар үнгэргэхэ шухала уялгаяа мартажа байhан баримтанууд Сэлэнгын аймагай олонхи колхозуудаар үзэгдэжэ байна. Нэёхоной сомоной «Большевик» колохзой хүтэлбэрилэгшэд (түрүүлэгшэнь нүхэр Дандаров, партийна организациин секретарь нүхэр Гыргенов) малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэл оройтуулhан дээрэhээ байра байдалнуудаа хүсэд дулаалжа үрдеэгүй, мүн хоол тэжээл шэрэжэ бэлэдхээгүй байха юм. Эбэртэ бодо малайнь энэ гүүртын байра байдал бүришье заhабарилагдаагүй байгаа. Тэрээнhээ боложо энэ гүүртынгээ малнуудые ондоо гүүртнүүдтэ хүбааржа тарааhан байна. Малдаа бардам хүрхэ үбhэ, hолоомо бэлэдхэжэ шадаагүй байбашье, тэжээл арбилха гурим сахяагүй, хайша хэрэгээр гаргашалhан байха юм.

Үхэр малнуудынь шадал тамираараа бүлэглэжэ илгагдаагүй байhаар. Мүнөө бүхы гүүртнүүдэйнь малнууд дундаhаа доошо шалалтай болонхой.

Энэ колхозой адуу мал бэрхэшээлтэ байдалда тохёолдоод байна. Гансахан январь соо үүлтэртэ малайнь фермэhээ 7 толгой үхэр хоролтодо ороо. Мүнөө адуу малаа тэжээхэ үбhэ hолоомоор тон дутамаг байна.

Тэрэшэлэн моринойнь товарна фермэ аюултай байдалда оронхой. Бии байгаа моридынь үдэр ерэхэ бүри турана. Үбэлэй хангинама хүйтэнэй үедэ бүхэли үдэр соо мориноо едеэлүүлэнгүй. 5—10 хоногто үhалангүй байhан дээрэhээ аяар 7 толгой адуу үхүүлhэн байха юм.

Теэд, түс колхозой хүтэлбэрилэгшэд адуу малайнгаа иимэ аюулта байдалда ороод байхада, энээнhээ хамгаалжа амии бэсынь абарха тушаа хэмжээ абанагүй. Колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Дандаров малажалай фермэ, гүүртнүүдээр ябажа, малшадай ажал хүдэлмэриие хүтэлбэрилдэггүй, мүн тэдэнэрэй өөhэдынь байра байдал hайжаруулха, түрүүшын хэрэгсэлнүүдээр хангаха эрилтэнүүдынь харюулдаггүй байха юм.

Мүн малажалай фермэ, гүүртын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ниитэ-ойлгууламжын хүдэлмэри хангалтагүйгөөр табигданхай. Эндэхи партийна организациин секретарь нүхэр Гыргенов фермэ дээгүүр ябажа дутуу дунданнуудые элирүүлэн усадхаха тушаа hанаалаа табидаггүй байна. Малшадай байра байдал хүсэд заhабарилагдаагүй дээрэhээ үргэлжэ хүйтэн байдаг.

Тэрэшэлэн Сэлэнгын онхоошье колхозуудай адуу мал иимэ бэрхэшээлдэ тохёолдонхой. Олонхи колхозууд үбhэ тэжээлээ хэмhээ галуур гаргашалжархёод, үбэлые үнгэргэхэ тэжээлгүй болошоhон байха юм. Теэд хэды тиимэ байбашье энэ колхозууд нэмэлтэ тэжээл бэлэдхэхэ, адуу малаа hайн бэлшээридэ олоор адуулха шухала хэмжээнүүдые хүсэд хараалаадүй байхань гайхалтай.

Үбэлжэлгэ дээрэ тулаhан энэ дутуу дунданнуудые ойрын үдэрнүүдтэ усадхаха али бүхы арга олохын түлөө Сэлэнгын бүхы колхозууд хамаг хүсэеэ элсүүлхэ зэргэтэй. Тиигээд байхалаа Бурят-Монголые сагаангвардеецууд болон интервентнүүдhээ сүлөөлhэнhөө хойшо 25 жэлэй ойе адуу малаа үбэлжүүлжэ угтаха байна.

Сот. ШАРАПОВ.

Болзорhоо урид заhабарилхын түлөө

Тимлюйскэ машинно-тракторна станциин мастерской соо үглөөнэй харанхыhаа үдэшын харанхы хүртэр халуун хүдэлмэри бусална. Эндэхи түрүү тракторист-нууд фронт дээрэ немецкэ нохосуудые хяа hамна сохижо ябаа баатар хүбүүдhээ гээгдэхэгүйн түлөө унаhан малгайгаа абангүйгөөр хүдэлмэрилнэд. Хабарай тарилгада хаhа болзор соонь бэлэдхэжэ, үндэр үргаса хуряаха хэрэгтэ эдибхитэйгээр оролсоhон МТС-эй коллектив 1944 оной IV квартал соо заhабарилха тракторнуудаа саг соонь бэлэн болгоhон байна.

Бурят-Монголые сагаангвардеецууд болон интервентнүүдhээ сүлөөлhэнhөө хойшо 25 жэлэй ой тухай БМАССР-эй Верховно Советэй Президиум, БМАССР-эй Совнарком болон ВКП(б)-гэй Обкомой хандалгатай танилсаад байхадаа энэ МТС-эй коллектив трактор ба хүдөө-ажалай машина зэмсэгүүдэй заhабарилга Хүдэлмэришэн-Таряашанай Улаан Армиин үдэр—февралиин 23-да дүүргэхэ уялга абажа мүрысэбэд.

Түс хандалгатай танилсажа мүрысэhэн түрүүшын үдэрhөө хойшо МТС-эй заhабарилагшад үндэр бүтээсэнүүдые түйлажа байна. Урилшалан абаhан мэдээнэй ёhоор 18 трактор заhабарилагдажа, гүрэнэй комиссида тушаагдаба.

Заhабарилагшадай дундахи социалистическэ мүрысөөндэ ВКП(б)-гэй член Алексей Поломошиной бригада түрүүлжэ ябана. Энэ бригадын членүүд үдэрэйнгөө даалгабариие дунда зэргээр 150—160 процент дүүргэдэг байна.

Тэрэшэлэн нүхэд А. Елизов, И. Сурапова гэгшэдэй бригаданууд заhабарилга дээрэ hайн жэшээ харуулнад. Бурят-Монголые сагаангвардеецууд болон интервентнүүдhээ сүлөөлhэнhөө хойшо 25 жэлэй ойн урда тээхи мүрысөөндэ оролсоhонhоо хойшо эдэ бригаданууд нормоо 130—140 процент дүүргэдэг болоо. Магнито заhабарилга дээрэ нүхэр Татьяна Кузнецова үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллана. Мүн электрик нүхэр Николай Емельянов гэгшэ токарна станогуудай болон электричествын таhалгаряагүйгөөр хүдэлхэ арга хайтана.

Заhабарилагшадай культурна эрилтые хангахын тулада драматическэ кружок эмхидхэгдэнхэй. Тэрэшэлэн «Эсэгэ оронай агуухэ дайн тухай» нүхэр Сталинай ном шудалха кружок нээгдэhэн байна. Мүн тракторис-тнуудай мэргэжэл дээшэлүүлхэ кружок хүдэлмэрилнэ.

Тимлюйскэ МТС-эй коллектив 25 жэлэй ойн үдэрэй урдахи мүрысөөндэ илахын түлөө бүхы хэмжээнүүдые хараалаад, иимээр хүдэлмэреэ эмхидхэhэн байна.

Г. ГАЛЬПЕРН.

(Ургэлжэлэл. Эхиниинь «Б-М Унэнэй» январиин 16, 17, 20, 21, 22, 31 ба февралиин 2, 3 номернуудта).

«Ялдам эжэл танил басаган Клавамни,
Инаг намаяа али мартаад байна гу?
Али намана алагдаба гэжэ шиидэжэ,
Али тэндээ ондоо хунээр жаргаа гу?»
Яаба Алексей! Тиигэжэ юундэ хэлэбши?
Ямар хэсуу hайхан гээшеб Клавашни,
Хасар шарайнь пайханиие эндэ хэлэнэгуйб,
Халуун зурхэ зоригоинь hайханиие хэлэнэльби.
Арад зонойгоо эрхим басаган, Клавашни,
Алдарта шахтаяа хамта дайлалдахаяа гэгуулэн.
Шуhата дайсадай хара хусэнэй урдаhаа
Суута баатарай арсалан зоригоор дайлалдаа.
Ганса бэшэ инаг Клавашни бидэнэрээр,
Гал дундуур ябажа гараал, мэдыши.
Шархатаад бидэнэрэй дайнай дунда унахада
Шадамар тургеер аюулhаа хол дхожэ абадаг hэн.

Шанга хатуу ухэлтэ дайнуудай забhарта
Шамаяа ходоо хэлэн дурдан hуудаг hэн.
«Унэн нухэдеэрээ дайсадые сохиhоноо, Алексейдаа.
Урэй сайтар теерэжэ хонохоб» гэдэг hэн.
«Хаанаб Клава? Хэлыши тургэн»—иигэжэ,
Хажуудань Алексей тэсэжэ ядан зогсоно.
«Хэлыши намда», ошоhон зугынь зааганыш,
Хэзээ харахабиниб? инаг турэл шамайгаа!»
«Галта ехэ шэрууи дайнуудай тулаанда,
Габьяата геройн илалта харуулаат, Клавашни,
Эжэл шиниигээ ойро нэрые туухэлэт,
Элигээ тэбэрин бодохогуйгеер унаа hэн.
Хатуу дайнда убсуунгээ шархатан унаашье hаа,
Хажуудахи нухэдее танихан зандаа хэбтээ hэн.
«Арад зонай бидэнэртээ мунее найданал,
Абагты автомадаа, ошоёы!» гэжэ шэбэнээ hэн.
Гэрэлтэ хурса сэпхир hайхан нюдэдэйнь,
Гэгээн салмаг наранай гэрэл hулараа hэн.
Дориун эмог, шархатаhан арсалан зурхэниинь,
Долтилон сохилхогуй, худэлхэгуй болон унтараа hэн.

Дайсадай гарhаа буляажа еерэйнь асарhан,
Дайсадай hомоор hэрхит болтороо буугдагhан,
Улаан тугаарнаа сөэжынь хушажа наргуулан,
Уруугаа хаража дээрэнь уйтай зогсоо бии.
Хорито дайсаные хюлахыт тагтарин болгожэ,
Хорин автомадаар зэргэ буудан хахасаабди.
Арад зонойгоо эрхим басаган Клаваяа
Арюун дайдынгаа талмай дунда хадагалаабди»
Бузарнууд! гэжэ Алексей шангаар хашхараад
Бушуу зоригтой hуурнhаа бодон дуугаша hэн.
Хоёр нюдэнынь уйдхарай нёлбоhон харагдаагуй.
Хорo уhеэсэй уурта галнууд ялалзаа hэн.
Инаг басаганайнгаа эсэгэ оронoo хамгаалан,
Илагша геройн арюун ухэлеэр унаhые,
Энэ мунее нухэрhее Алексей дуулахадаа
Эблэршэгуй хэсуу, алмаз зоригоо хатуужаа hэн.
Иимэ хундэ халуун зурхэнэй уйдхарые,
Иигэжэ дуулаашье бээ барин байhандань,
Урда хойгуурань тойрон hууhан нухэдынь
Ухаа [illegible]найнь гайхамшаг шангада хабархаа hэн.

Охито гашуун сэдьхэлэйгээ хундэ гэгтэhые
Ошото сухалай унтархагуй дулэн болгодог,
Олон угэгуйгеер сэдьхэл сэрюун уйладаг,
Омог баатар иимэ зониие гайханаб!
Галзуу дайсадай элэ рон ухэлые хараад hаа,
Гашуу уйдхараа булаахаб гэжэ шиидэдэг,
Унэн солдат hайхан зоригто хунуудые,
Уеын уедэ сэсэн дуушад юреехэл!

VII

Алексей нухэртэеэ Цырен хубуун ойрошог,
Атамановка тосхон тагнуулда ошожо ябанад ха.
hомотой наган автомат буунуугаа барингэй,
hонор hэргэгуйд эйро ойрохон ябанад ха.
Алуурша дайсадай усалта хулээр hандаргаhан
Атамановка тосхон ойрохон болоожо узэгдэнэ.
Газар дэлхэйе хундэ нойрhоонь сэлмээжэ
Гансашье басаган хонгёогоор дуугаа дууланагуй.
Айл бухэн сонхо уулээ хаажархёод,
Айжа hурдэжэ галгуй харанхы hуунад ха.
Унда хоолынь харин солдадууд булаагаад,
Уйдхар гашуудал, ядарал зоболон узуулээ.
Хананраа сумархэй бишнихан гэрэй хажууда
Харанхы болохые хулеэжэ хоюулан байнад ха.
Шэхэнуудээ тэдэнэр hэр эг табин шагнаархажа,
Шэбэнэлдэжэ дундаа бури аалиханаар хөөрэлдөнэ

Хоёр нухэд шамдуу саашаа алхалжа,
Хушалтагуй набтархан гэрэй ойро ерэнэд ха.
Хоёр харанууд автомадтай немецэй харуулшадай
Холодон саашаа арилхые хулеэжэ зогсонод ха.
Абяа шэмээгуй алжам номхон болоходонь.
Аалиханаар тэдэнэр бишнихан сонхыень тоншонод.

Эхэнэр хунэй аймхай абяанай дуулдахада
«Эпэ бидэбди»—иигэжэ тэдэнэр харюусана.
«Дулаахан гэрэйгээ хушэлтэ шэбхэ мулталжа,
«Дулаасагты»—гэжэ пеэшэнэй тэндэ абаашаба.
Аргаахан аар хугшэнэй шэбшэнэжэ хэлэhэн бутэдые
Алексей наруухан саарhан дээрэ тэмдэглэнэ.
—Хорин дурбэн ехэ сагаан танкнууд,
Хэтогор жалга соо хоёрюул уэрее байрланхай.
Ушөө арбаад хунгэн танкнуудые немецууд,
Унтэрэгшэ уэр баруун зугhөө асаранхай.
hогтуу галзуу зуугаад шахам солдатууд,
hургуулиин гэрэй классууд соогуур байрланхай.

Унээгэ, тоhо, тарня талха бэдэржэ,
Уэр бури петжуул дээрмэ баргаданагуй.
Ондоо бэшэ хараhанш е юумэ hан гагуй.
Одоо газаашье гаража ябахань хорюултай.
Хэсуу зоболонто тамын иимэ байдалhаа
Хэзээ хуугэдни хахасаха гээшэб, хэзээжэ угы!
—Улаан Армимнай дайсадые хюдажа эхилэнхэй.
Удаан болонгуй таанадые дайсадhаа сулеелхэбди
Узэhэн хараhанаа бидэндэ хэлэхэдээ, таашье—
Өөhэдынгөө сулеелэгдэхэ тэрэ удэрые ойртуулнат!
Хубуудэйнгөө хөлэhэндэ унэн зурхэнhөө этигэжэ.
Хугшэрhэн хасарhаа баярай нёлбоhо дуhалуулан
—«Бусаха тээшээ яарагты!»—гэжэ шамдуулаад
Бурхандаа мургэжэ гэртээ хугшэн гээгдэнэ.

* * *

Хариха тээшээ тэдэнэй шиидэн ябамсаар,
Хаанашьеб ойрошог автомат буунууд наярба.
Ута харанууд нуулэ шэнти hуудэрнууд,
Ошохо бусаха харгынь ойгуур буртэгэнэнэ.
Харанхы шугыда орохоёо ябагарнь шуухираад,
Хажуулань гэнтэ галта минэ тэhэржэ,
Алексей нухэрынь сээжэ дундаа шархатажа
Арюун сагаан саhан дээрэ унаашоо hэн.
Удаарха нобшорхо саг бэшэ, Алексейгөө,
Урдаа тэбэрээд Цырен саашаа алхалба.
Гэрэлтэн ерэдэг ошото hомон, хараалаар
Гэнтэ Цыренэй баруун гарые шархатуулна.
Арайхан гэжэ Цырен, нухэрөө тэбэрижэ,
Алад саашаа жалга оруулан алхална.
Улаан галта ракета хаяжа, немецууд,
Урда хойнонь тэрьелhэн хунуудые бэдэрнэ.
Урдаа тэбэрижэ Цыренэйгээ зобожо ябахада,
Ухаатай нухэрынь сэдьхэлээ зобожо дуугарна,
—«Эдэгэхэгуй ехээр шархатаhан намаяа зобоонгуй,
Энтээ, саhан дээрэ, орхиыш»—гэжэ шэбэнэнэ.
Эхэ нютагаа дайсадhаа сулеелжэ шадангуй
Энтээ иигэжэ ухэжэ гээгдэхэнь гомодолтой.
Эдэгэхэгуй ехээр шархатаhан намаяа зобоонгуй,
Энтээ, саhан дээрэ, орхиыш!»—гэжэл гуйна ха.
Цырен ойронь Алексей нухэрөө аргадажа,
Шуhата шархыень уяжа hуухадаа хэлэнэ ха:
—Тиигэжэ бу хэлэ, шамаяа яабашье орхихогуйб!
Тэндэ шамайе элэгэхэл!—гэжэ аргадана.
—Хоюулан хамта ганса бэшэ иигэжэ,
Хоротой ёрогой муухай дайсадые сохихобди.

(Ургэлжэлэлынь хожом гараха).

Польско хэблэл СССР-эй арадуудай Варшавада ахадуугэй туhаламжа узуулhэн тухай бэшэнэ

Варшавын героическа арад зондо 6 мянган тонно талха эльгээhэн ород, украинска, белорусска ба литовско арадуудай ахадуугэй бэлэг тухай бухы польско хэблэл ургэнеер бэшэхэ зуураа польско арадта угтэhэн энэ туhа хадаа советскэ ба польско арадуудай унэн зурхэнэй ханибарисаанай ябадал мун гэжэ сэгнэнэ.

«Речь посполита» гэжэ газетын турүү бэшэгтэ хэлэхэнь хадаа: «Улаан Армиин сахилгаан тургэн добтолго хадаа немецуудэй hандаргажа урьдэгуйгеер орхижо арилhан манай городуудые аршална. Бидэнэр хадаа зөөрөө аршалха аргые манда олгоhон Улаан Армиин командованиин стратегическа тусэбые hайшаан магтанабди. Варшава hандаргагданхай. Гитлер хадаа городые манай хюhолхо гэжэ захирhан юм. Туухэ болбол манай столицые hандаргаhан зэмэтэ муухай гарнуудые хэhээхэ байха, мун тэрэшэлэн Бур-Комаровскиие ба эмигрантска удамаршадые хорото аашынь тулөө хэhээхэ байха. hандаргагдаhан Варшава ами бодожо байна. Арад зон буса ерэнэд, гурэнэй аппарат hэрг бодхоогдожо байна. Городойм тургэн темпээр hэргээн бодхо доходо байhаниинь хэншье арса гуй. Манай зуун тээхи эйр хуршэнууд шуhаа алхаhан hандаргагдаhан столицадаа бардам бэлэг угэжэ туруу туhалба. Прушкувелэхи лагер адляар гитлеровецуудэй байгу hан концентрационно лаге нуувта тамалагдаhан Варшав арад зон немецуудhээ бомбо hомонуудые абаа hэн. Тиин нөө манай нухэд—союзнигу hаа талха, тоhо, сахар ба хата даhан жэмэс абажа байна».

«Унэн нухэр зоболон соо элн юм гэжэ «Глос Люду» гэ газетэ бэшэнэ. Иигэжэ ара оньhон угэ-хэлэдэг. Найдажа лохо гансал нухэр, гансал со ник, хунэ хушэр шалгалт уедэ туhаламжа узуулхэ ганс хусэн гээшэ Советскэ Союз хусэтэ социалистическэ гу гэжэ польско арад гитлеровс эзэмдэлтын уедэ ойлгоо».

Редакцида бэшэг

ШУУhЭН УРЬhАЛАМЖЫЕМ СЭДЬХЭЛГУЙ ӨӨРШЭЛӨӨ

hаяхан эжы бидэ хоёр шэнэ газетэ абажа сэрэгэй урьhаламжынгаа шуухэн угэйе шалгажа узэзэбди. Талаан боложо, 016332 номертомнай 400 тухэригэй шуубэри тудаhан юм. Урмашаhан аа удаашье болонгуй, ойрын кассада ошооб. Тэрэнэй гаршагынь иимэ. Нөөсэлгын касса № 301/1 Тэндэ hууhан томоотой янзын басаганда тулаhан шуухэн урьhаламжаяа угэбэб. Харин тэрэмни хамаг булымнай бухы урьhаламжануудые хаража хаража, нэгэ хэды болоод, иигэжэ хэлэгшэд даа: «Танай урьhаламжа олоншье hаа нэгэниин шье шуугээгуй. Бу гашуудагт ». Иигэжэ хэлэhэнэйнь hуулээр хэды аягуйрхэбэшье, тэрэ басаганда юушье хэлэнгуй гэртээ бусаа hэм.

Манай эжы гайхажа, мунеехи газетээ абаад дабтан шалгаха гэhэн байгаа. Теэд унеехи шуухэн урьhаламжаяа бэлэр бэтэр—олдохо юумэ байхагуй. Манайда 32 урьhаламжа байhан ю «Шалгуулhанай» hуулээр 31-н ороhон байгаа. Манайхин у hаламжынгаа номернуудые т гаар тэмдэглэжэ, холо хадагал зантай Тэрэ тэмдэгтээ сасуу шалгаад узэхэдэ шуухэн ур ламжамнай дуташоо. Тинхэ унеехи «томоотой» басагам тос гуулээ гэжэ ойлгоод, тэрэ дээ эрижэ ерээб. Танилсаhаар б тарамни тэрэ басаган Д вчен гэжэ обоготой байба. Данчен гэгшэhээ нэхэhээр байтар, ту hан шуубэриим орондо, дурб зууе тэхэрюулжэ угөө. Тэрэ тулада би хаанашье гараа таб гуйб. Иигэд байхада али нэ хунэй шуухэн урьhаламжа с шань доохонуур хэжэрхёод. Д ченко гэгшэ дураараа боло байдагынь элирбэ.

Хуули ёhо эбдэдэг хомхой гэн гэмтэниие хэhээжэ тата хорёогуй hаа хултайшан болох шье холо бэшэ гэжэ hанана.

В. Н. ПЕТРОВА.

Харюусалгата редакторай орлогшо
Д. ЛУБСАНОВ.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. ТЕЛЕФОНЫ: ответ. редактора—23, АТС—180; зам. ответ. редактора—7-89; ответ. секретаря—3-23; отделов: партийной жизни и промышленности—7-89; сельского хозяйства—6-03, писем и переводов—6-03 (2 зв.); об'явлений—2-64 (2 зв.)

Н—00283. Типография Государственного газетного издательства при СНК БМАССР. Тираж 5500.